

Μαρία Ευθυμίου: «Πριν 40 χρόνια οι μαθητές δημοτικού ήξεραν περισσότερα από τους αποφοίτους λυκείου σήμερα»

[Επιστήμες, Τέχνες & Πολιτισμός / Κοινωνιολογικά \(κοινωνική πρόνοια & οικογενειακά θέματα\)](#)

Η Ελληνίδα ιστορικός ήταν ιδιαίτερα αποκαλυπτική, ξεκάθαρη και με συγκεκριμένο σκεπτικό...

Μαρία Ευθυμίου: Η συνέντευξη που παραχώρησε έλαβε χώρα μέσα σε ένα συμπαθητικό εστιατόριο. Εκείνο βρισκόταν στο Κουκάκι. Η Ελληνίδα ιστορικός ήταν ιδιαίτερα αποκαλυπτική, ξεκάθαρη και με συγκεκριμένο σκεπτικό...

«Η βαθιά και παρατεταμένη κρίση που περνάμε δεν μας έδωσε κανένα ουσιαστικό μάθημα. Η πλειονότητα του ελληνικού λαού δεν θέλει να αλλάξει, άρα οποιαδήποτε βελτίωση υπάρξει θα είναι προσωρινή.

Δεν θα επιτρέψει να κάνουμε το άλμα που χρειάζεται. Εάν η δυσλειτουργία, η σήψη και η διάλυση παραταθούν, κάποιοι από τους γείτονές μας που εποφθαλμιούν θα μας διαμελίσουν και θα μας απορροφήσουν.

Το να ακούς μια τέτοια μαύρη εκτίμηση από έναν άνθρωπο σοβαρό που σπάνια μιλάει στα Μέσα, αλλά έχει αφιερώσει τη ζωή του στη μελέτη της Ιστορίας, σου προκαλεί σύγκρου», ανέφερε χαρακτηριστικά.

Ερώτηση δημοσιογράφου: Μα δεν πιστεύετε ότι σιγά σιγά τα πράγματα θα πάνε καλύτερα, ιδιαίτερα αν υπάρξει μια πολιτική ηγεσία στον τόπο που θα ενισχύσει την ανάπτυξη;

Μαρία Ευθυμίου: Με τα μυαλά και τη νοοτροπία που έχουμε σήμερα, δεν σωζόμαστε. Μπορεί για ένα χρονικό διάστημα λίγων ετών να έρθουν περισσότερα κεφάλαια στην Ελλάδα και να υπάρξει ανάκαμψη. Θα είναι, όμως, πρόσκαιρη.

Και θα ξαναβυθιστούμε – εάν πράττουμε τα ίδια. Μεγάλη ευκαιρία μας έδωσε, προ τριακονταπενταετίας, η είσοδός μας στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Εμείς, όμως, αντί να

ταιριάζουμε με τα προηγμένα κράτη και να αλλάξουμε τα δυσλειτουργούντα σημεία μας, ενδιαφερθήκαμε μόνο για τα χρήματα.

Οι πλούσιες και καλοδιοικούμενες χώρες, όμως, δεν έγιναν πλούσιες και καλοδιοικούμενες επειδή βρήκαν ξαφνικά χρήματα. Αμα ήταν έτσι, η Νιγηρία -που έχει πάμπλουτο υπέδαφος- θα ήταν μία από τις πιο πλούσιες και καλοδιοικούμενες χώρες του κόσμου.

Δεν είναι θέμα πλούτου. Είναι πώς προσλαμβάνεις τον εαυτό σου και τη λειτουργία σου μέσα στην κοινωνία που ανήκεις. Είναι θέμα βαθύτατα πολιτικό, δηλαδή. Και αφορά όλη την κοινωνία, έναν έναν τον πολίτη.

Ερώτηση δημοσιογράφου: Ναι, αλλά έχουμε προχωρήσει αρκετά τα τελευταία 30 χρόνια...

Μαρία Ευθυμίου: Ασφαλώς. Αν δεις την Ελλάδα του '49, όταν τελείωσε ο Εμφύλιος, ήταν μια χώρα καψαλισμένη από πάνω μέχρι κάτω. Η διαφορά εικόνας με σήμερα είναι τεράστια. Από τη δεκαετία του '60 κιόλας είχε βελτιωθεί πολύ η χώρα. Και, βέβαια, μετά το '80 ήρθαν πολλά χρήματα από την Ε.Ε. Ακοπα χρήματα. Τα οποία μας δίνονταν για να κάνουμε υποδομές, ώστε να μπορέσουμε να εκτοξεύσουμε την οικονομία μας και να συγκλίνουμε προς το ευρωπαϊκό επίπεδο.

Εμείς διαχειριστήκαμε το πράγμα όπως το διαχειριστήκαμε. Χωρίς σοβαρότητα και αναμέτρηση με το μέλλον. Έτσι, ήρθε η κρίση. Και βλέπω γύρω μας χώρες που βρίσκονταν κάτω να ανεβαίνουν προς τα πάνω, ενώ εμείς που ήμασταν ψηλότερα να πέφτουμε συνεχώς. Σε όλους τους τομείς. Και πώς να μην κατρακυλάμε, όταν δεν θέλουμε να δούμε τον εαυτό μας και να αλλάξουμε. Έχουμε εθιστεί να είμαστε μωρά.

Για όσα παθαίνουμε φταίνε πάντα οι άλλοι και ουδέποτε εμείς. Έτσι ανατρεφόμαστε και στις οικογένειές μας, όπου περιμένουμε οι γονείς μας να μας συντηρούν μέχρι τα γεράματά μας. Το ίδιο κάνουμε και με τις χώρες με τις οποίες μετέχουμε σε ευρύτερους συνασπισμούς. Περιμένουμε να μας νταντεύουν επίσης. Αενάως. Και να είμαστε, βέβαια, πάντοτε εν αγανακτήσει. Το να είμαστε «αγανακτισμένοι» είναι σταθερό σημείο μας. Έχουμε έφεση σ' αυτό.

Ερώτηση δημοσιογράφου: Πώς θα ενηλικιωθούμε και θα γίνουμε πιο ισχυροί;

Μαρία Ευθυμίου: Για να γίνουμε πιο ισχυροί, θα πρέπει να συνομιλήσουμε με τον εαυτό μας και να πορευτούμε στη ζωή μας με εντιμότητα. Και όχι να καταφεύγουμε στη θρασυδειλία που δείχνουμε, δηλαδή να κοιτάμε πόσα θα αρπάξουμε, βρίζοντας κι από πάνω, κατηγορώντας τους άλλους για τα δικά μας λάθη κι ανεπάρκειες. Δεν γίνεται με τέτοια αναξιοπρέπεια να πορευθεί μια

κοινωνία.

Πρέπει να γίνουμε γενναίοι. Γενναίος είναι αυτός που αναλαμβάνει την ευθύνη των πράξεών του και αποφασίζει να βασιστεί στις δυνάμεις του για να προχωρήσει. Να τηρήσει μίαν αντρική συμπεριφορά, όπως λέγαμε παλιά. Αλλά δεν νομίζω ότι θα συμβεί κάτι τέτοιο. Πολύ φοβάμαι ότι η μακρόσυρτη αδυναμία μας θα δώσει χώρο να απορροφηθούμε από άλλες δυνάμεις.

Ερώτηση δημοσιογράφου: Με βίαιο τρόπο εννοείτε;

Μαρία Ευθυμίου: Ένα τμήμα της εξέλιξης αυτής αναπόφευκτα θα είναι βίαιο. Και θα μας οδηγήσει, σταδιακά, να χάσουμε την πολιτιστική μας ταυτότητα – την οποία, εξάλλου, οι ίδιοι αποποιούμεθα και για την οποία αδιαφορούμε. Όπως, π.χ., για τη γλώσσα μας.

Ερώτηση δημοσιογράφου: Θεωρείτε ότι η Τουρκία μπορεί να διαδραματίσει αυτό τον ρόλο;

Μαρία Ευθυμίου: Η Τουρκία είναι μεγάλος παίκτης. Και εξ αυτού, εξαιρετικά επικίνδυνη. Πάντως, δεν θα είναι η Γερμανία αυτή που θα μας απορροφήσει, όπως λένε κάποιοι.

Ερώτηση δημοσιογράφου: Ναι, αλλά δεν βλέπω πολλούς να βγαίνουν και να τονίζουν ότι πρέπει να αλλάξουμε και να σοβαρευτούμε.

Μαρία Ευθυμίου: Έχει λεχθεί σε όλους τους τόνους, από πολλούς και επί μακρόν. Εμείς, ωστόσο, δεν το ακούμε αυτό. Μας αρέσει να ζούμε μέσα στη συνωμοσιολογία: ότι όλοι μάς επιβουλεύονται, ότι μας ζηλεύουν για το ωραίο μας κλίμα, τη χαλαρή ζωή μας, τα ορυκτά μας κ.λπ. Μέχρι και σήμερα το ένα τρίτο του ελληνικού λαού πιστεύει ότι το ψεκάζουν. Οπότε τι συζητούμε; Από ποια βάση ξεκινάμε;

Μαρία Ευθυμίου: Υποκριτικός πατριωτικός λόγος

Η Μαρία Ευθυμίου θεωρεί ότι η χώρα συνεχίζει σήμερα να ταλανίζεται και να μην μπορεί να ξεπεράσει τον διχασμό και τις πληγές του Εμφυλίου. Μπορεί, λέει, ο Εμφύλιος να τελείωσε το '49, πολιτικά, όμως, ο διχασμός μεταξύ Αριστεράς και Δεξιάς παρατείνεται, με μεταλλάξεις, μέχρι σήμερα. Μάλιστα, στη διάρκεια των δεκαετιών που κύλησαν, συνέβη μία ανατροπή: οι ηττημένοι του Εμφυλίου αναδείχθηκαν, μέσα από το λαϊκό αφήγημα, στους ηθικούς νικητές του.

Μέσα στο υποσυνείδητο σημαντικού μέρους του ελληνικού λαού οι ηττημένοι του Εμφυλίου κατετάγησαν στα «παλικάρια», στους «κοινωνικά ευαίσθητους», στους «προοδευτικούς». Έτσι, στη Μεταπολίτευση, το οικοδόμημα της κοινωνίας περιστράφηκε υποδορίως γύρω από αυτό το αφήγημα. Ο καθένας παρουσίαζε τον

εαυτό του ως «αριστερό», άρα ως «θύμα» της εκάστοτε «κακής κυβέρνησης» (που ο ίδιος πάντως εξέλεγε και παρωθούσε στα άθλια), ώστε να απαιτεί, υπό ιδεολογική κάλυψη, και άλλες παροχές και άλλες ασυδοσίες που δεν δικαιούνταν ούτε του αναλογούσαν.

Όπως αναφέρει στο τελευταίο βιβλίο της («Μόνο λίγα χιλιόμετρα. Ιστορίες για την Ιστορία», που γράφηκε σε συνεργασία με τον Μάκη Προβατά και κυκλοφόρησε τον Νοέμβριο από τις εκδόσεις Πατάκη), με την αποκατάσταση της Δημοκρατίας, αντί ν' αδράξουμε την ευκαιρία να επανεκκινήσουμε την κοινωνία μας σε μια νέα βάση, υγιή, βυθιστήκαμε στις αρρώστιες του παρελθόντος και είδαμε τον εαυτό μας σε αντιπαράθεση με τις προηγούμενες εποχές.

Και καθώς αυτές οι προηγούμενες εποχές εμπεριείχαν πολύ και πολλές φορές υποκριτικό «πατριωτικό» λόγο, αποφασίσαμε ότι ο πατριωτισμός -το να πονάς δηλαδή και να φροντίζεις τη χώρα σου, να προστατεύεις την κοινωνία σου και το δημόσιο αγαθό- είναι «αντιδραστικό» και «φασιστικό», ενώ το να καταστρέφεις και να βανδαλίζεις τη δημόσια περιουσία της είναι «προοδευτικό».

Μαρία Ευθυμίου: Η ταμπέλα του αριστερού

Σημειώνει, στη συζήτησή μας, ότι, όπως λέει και ο Ζοζέ Σαραμάγκου, ο αριστερός λόγος σήμερα, αντί να υπερασπίζεται την αλήθεια, έχει γίνει η κολυμβήθρα του Σιλβάμ για την κάλυψη κάθε αθλιότητας. Αν προλάβεις και βάλεις την ταμπέλα του «αριστερού», ό,τι και να κάνεις γίνεται ανεκτό από μια κοινωνία που φοβάται να καταγγείλει το κακό μην τύχει και τη χαρακτηρίσουν, οι με την ταμπέλα «αριστερός» φασίστες, «φασιστική» και «αντιδραστική».

Και φέρνει σαν παράδειγμα την τραγωδία της Marfin. Τους τρεις νεκρούς -μια γυναίκα από τους οποίους ήταν, μάλιστα, έγκυος- που κήκαν στο κέντρο της Αθήνας από ομάδες «αγανακτισμένων αριστερών», οι οποίοι φώναζαν ηρωικά «να καείτε, να καείτε, να πάτε να γ...τε». Επειδή εργάζονταν, ενώ θα έπρεπε, κατά τη γνώμη των «αριστερών» διαδηλωτών, να απεργούν. Λες κι η απεργία είναι υποχρεωτική.

Και γι' αυτούς τους τρεις ανθρώπους δεν μιλάμε καθόλου επειδή κήκαν από «αριστερούς». Δεν υπάρχει καμία μνεία. Πουθενά. Ούτε καν μία πλακέτα έξω από το κτίριο όπου κήκαν ζωντανοί. Αντίθετα, τον τραγουδιστή Πάυλο Φύσσα που μαχαιρώθηκε στον Πειραιά από κάποιες εγκληματικές φασιστικές ομάδες τον θυμόμαστε και τον τιμούμε - και σωστά πράττουμε. Τον θυμόμαστε, όμως, και τον τιμούμε επειδή οι δολοφόνοι ήσαν φασίστες και όχι αριστεροί. Αυτή, όμως, η ηθική δεν μπορεί, ως κοινωνία, να μας πάει πουθενά.

Μαρία Ευθυμίου: Οι απαιτήσεις

Από το 2006 η Μαρία Ευθυμίου έχει δώσει χιλιάδες διαλέξεις σε όλη την Ελλάδα διδάσκοντας Παγκόσμια και Ελληνική Ιστορία. Δεκάδες χιλιάδες ανθρώπων έχουν προσέλθει στα μαθήματα αυτά για να μπορούν να ερμηνεύουν καλύτερα όσα συμβαίνουν γύρω τους. Ως προς το θέμα της παιδείας, λέει πως στην κοινωνία έχει δημιουργηθεί ένα κλίμα χαμηλής απαιτητικότητας. Στα σχολεία όλοι οι μαθητές, έτσι κι αλλιώς, παίρνουν Α στο δημοτικό και 19 ή 20 στο γυμνάσιο, δουλέψουν δεν δουλέψουν, μάθουν δεν μάθουν. Εχουμε ένα απίθανο ποσοστό αριστούχων παγκοσμίως.

Καμία σύγκριση με παλαιότερα. Ο απόφοιτος δημοτικού του σχολείου της γειτονιάς πριν από 40 χρόνια ήξερε πολύ περισσότερα από πολλούς αποφοίτους λυκείου σήμερα. Μετά το 1980 αποφασίσθηκε το κλίμα αυτό προκειμένου «να μην επιβαρυνθεί η ψυχή των παιδιών». Είναι κι αυτό άλλη μία έκφανση της δήθεν «αριστερής» πλευράς μας. Δηλαδή, του τίποτα.

Μαρία Ευθυμίου: Η συνάντηση

Το εστιατόριο «Η φάμπρικα του Ευφρόσυνου», το διάλεξε η Μαρία Ευθυμίου - της αρέσει και είναι κοντά στο σπίτι της, στο Κουκάκι. Ξεκινήσαμε το γεύμα με μια υπέροχη κολοκυθόσουπα βελουτέ και μοιραστήκαμε μια γευστική μερίδα ιτσλί πολίτικο (πλιγούρι γεμιστό με κιμά, κουκουνάρι και μπαχαρικά) και μια πολύχρωμη καρτοσαλάτα με μαϊντανό, φουντούκι, αμύγδαλο, λεμόνι, μηλόξιδο και λουκούμι φασκόμηλο. Ηπιαμε νερό και όχι αλκοόλ, γιατί και οι δύο θα πηγαίναμε απευθείας για δουλειά. Μας κέρασαν μια ζεστή μηλόπιτα. Ο λογαριασμός ήταν 35,90 ευρώ.

Οι σταθμοί της Μαρίας Ευθυμίου

- 1955: Γεννήθηκε στη Λάρισα.
- 1962: Εγκαταστάθηκε με την οικογένειά της στην Αθήνα.
- 1977: Πήρε πτυχίο από το Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας του Πανεπιστημίου Αθηνών.
- 1981: Ξεκίνησε να διδάσκει Ιστορία στο Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας του Πανεπιστημίου Αθηνών.
- 1982: Γεννήθηκε ο πρώτος γιος της.
- 1984: Ολοκλήρωσε το διδακτορικό της στη Σορβόννη. Γεννήθηκε ο δεύτερος γιος της.
- 2013: Πήρε το Βραβείο Εξαίρετης Πανεπιστημιακής Διδασκαλίας στη μνήμη Β.

Ξανθόπουλου – Στ. Πνευματικού.

Πηγή: enimerotiko/ [kathimerini](#)